

van Hem", wat

Prof. Schilder
dat dit er het

te mogelijkheid
Prof. Schilders
"Uw Zoon" staat
verbond", maar
van Prof. Schilder
verschilt het nog
per,

tegen mij aan
ist deze woor-
derdingen den be-
reest?

us uit de kast
ad, heb ik, en
it gezeur van

„Looze Kalk”
gen ook. Hij
erwijzing naar
k me zoo iets
deze, dan die
k r a n t e n -
de, dat er toen
niet meer hoe

hebben gezien,
eft, en die hij
at ik daar het

rop „eius” zou
„Uw ver-
EEL LAATSTE
„eius” ver-
nnp laat Dahm
e Barkey Wolf
us gehad heeft,
u s” a f staat:
ijk kunnen ver-
Uw Zoon deel-
taat het woord
t wij te geree-
en vorm van
moet „eius”

voor dr Ridder-
vergelijken wat
s ervan maakt.
brochure zelf.
TWEDE andere
arvan”) staan,
dus, dat K. S.

eius (daar-
af van „eius”
handen vouwt:

is nonsens. Uit
kt duidelijk, dat

eius (daar-

rcusseris foedus
sset in salutem
s (DAARVAN)

te tot de arena,
„Uw Zoon” van
verbond”, wel,
ang gezegd.

rbond” Bëta;
Delta.
erd: Delta staat
Dahm, en toen

en, Delta staat
opgesteld:

ng — ik bedoel
lf, maar dr Rid-
te leesbord wat

bliek, die meneer
rd. Hij zegt me
hter bij DELTA
eder van u kan
hter bij DELTA
af staat.

eder suggereeren
ze zien.

er beweerd, maar
d, mijn tijd daar-
stjes vertelt aan
kop gezet heeft,

ook op de rest

ook nu aan mijn
niet of wij tot

het verbond mogen behooren, want dat staat al vast, maar of wij, omdat wij ertoe behooren krachtens Gods beschikking, nu ook door het geloof de WELDADEN des verbonds mogen deelachtig zijn.

Een gebed, dat ik niet graag misken zou in de kerk, waar ik kom. Terwijl ik dat gebed van Ridderbos' structuur niet graag wil hooren; ik hoor niet graag dispuutabel stellen wat God heeft vastgesteld. In Assen 1926 niet, en evenmin in Utrecht 1944, of Kampen-Burgwal 1948. Maar daar kom ik niet meer, 't is waar ook.

Wanneer krijgen we eens serieuze polemiek? Laat dr R. inplaats van te jongleren met alpha-beta-gamma-delta liever terugkeeren tot zijn alef-beth-gimel-daleth en voorts één van beide doen: OF serieuze kwesties aansnijden, b.v. hoe hij voor God denkt over de vijf vragen van 1944 en het daarop geplaatste stem- pel van den Almachtige, hij wil immers zijn hart nog steeds naar ons doen uitgaan?, OF ons met rust laten,

IN WELKEN WEG DAN OOK

„De Wachter” van 8 October bevat van de hand van Dr B. A. Bos o.a. het volgende:

„In „De Reformatie” van 25 September heb ik stellig wel „de volle laag” gekregen. Als inzet op het „Schooldag-offensief” heeft Prof. Schilder al zijn reservetroepen „in het veld gebracht”, en alle geschild „in stelling” om met een verschrikkelijk „trommelvuur” mijn pogen, om el- kander aan weerszijden van de scheur te benaderen, te versplinteren. Het was, na lezing van alles, wat tegen mij werd ingebracht, mijn voornemen, om hierop met geen woord te antwoorden. Men kan innerlijk zoo diep gekwetst worden, en zoo zwaar gewond, dat elk spreken je vergaat. Dit „Reformatie”-nummer heb ik voor 's Heeren aan- gezicht gelegd in het geloofs-weten dat Hij een Rechter is, die rechtvaardig oordeelt.”

Ik geloof niet, dat we op deze manier veel verder komen, althans wat broeder Bos zelf betreft. 'k Vind het erg jammer, dat de pogingen, aangewend om te trachten, hem van de onjuistheid van zijn schrijven en handelen te overtuigen, deze reacties laten zien. Immers, nu blijkt:

a. dat broeder Bos, op het oogenblik dat hij schreef, zijn eenmaal ingenomen standpunt, ondanks al wat daartegen werd ingebracht, ten volle handhaaft: nog zijn er twee „partijen” of „groepen”, die elk aan een kant van „de scheur” staan, en die thans bezig zijn, elkaar te „benade- ren”, waaruit volgt, dat broeder Bos zich in dat be- naderen hoe langer hoe verder verwijderd van de Synode, die uitdrukkelijk uitsprak: „zoo niet!” en van de kerken die dit synodebesluit aanvaardden;

b. dat, nu ons blad zich tegen zijn inzichten, plannen en optreden keert, het op dit punt geen reformatie voor- staat, blijkens de aanhalingssteekens, door broeder Bos ge- bruikt; en ik kan me niet voorstellen, dat een orgaan, dat in een bepaalde kwestie niet reformatorisch op- treedt, iets anders kan doen, dan in die bepaalde zaak de deformatie steunen;

c. dat broeder Bos zich niet voldoende gewacht heeft voor 'n zonde, waarover hij ons allen opriep, schuld te belij- den, n.l. de zonde van verdachtmaking; er zou ge- weest zijn een „Schooldag-offensief”, en als inzet daarop zou Prof. Schilder in „De Reformatie” al zijn reserve- troepen „in het veld hebben gebracht”. Er zou dan een aanval geweest zijn, welke aanval tegen br. Bos op den Schooldag, in „De Reformatie” van 25 Sept., door Prof. Schilder welbewust zou zijn voorbereid. Hoe komt broeder Bos daarbij? Welke gegevens heeft hij om Prof. Schilder zulk een opzet te kunnen toedichten?

Wat geeft hem het recht, een dusdanig verband te leggen tusschen het geschrevene op 25 en het ge- sprekene op 30 September? Heeft Prof. Schilder niet reeds lang vóór 25 September, lang vóór de Schooldag in 't zicht kwam, op dezelfde wijze zich laten hooren? Spreekt broeder Bos hier niet een oordeel uit over de bedoel- ingen van den naaste, dat zich door geen enkel bewijs laat verifiëren? Ik zeg dit teneer, omdat de volgehouden beeldspraak aanleiding geeft tot de gedachte, alsof er een „generalisimus” zou zijn, één die beveelt, en dien anderen gehoorzaam volgen, een opperbevelhebber, die troepen en strijdmiddelen gebruikt om het offensief te openen. Broeder Bos weet, dat Prof. Schilder er geen oogenblik aan denkt een dergelijke positie van „bevelhebber” te willen innemen, en dat de vrijgemaakte scribenten niet een groep mannen zijn, die gehoorzaam een mensch vol- gen, wat en van de zijde van zulk een „Führer” en van de zijde der „troepen” muiterij zou betekenen tegenover den Koning der Kerk. En waar geen „offensief” denk- baar is, zonder dat de hoofdofficieren het aanvalsplan kennen en zich daarnaar richten, zou men de gedachte kunnen krijgen, dat vóór den Schooldag een gemeenschap- pelijke aanval zou zijn beraamd tegen broeder Bos, waar- bij de sprekers zich hielden aan het vooraf gegeven com- mando — welke gedachte absoluut in strijd is met de waarheid. En als br. Bos dit niet bedoelt, wat hebben we dan aan een dergelijke ongelukkige beeldspraak? Is er, ingeval broeder Bos hierop niet doelt een geschikter middel, om misverstand te bevorderen?

d. dat het doen van broeder Bos, gelijk ik vroeger reeds opmerkte, niet is resultaat van rustige, Schriftgetrouwe overweging, anders had hij nooit 't bewuste Reformatie- nummer „voor 's Heeren aangezicht” gelegd, en dit feit publiek bekend gemaakt. Immers in de Schrift wordt het leggen van een document „voor 's Heeren aangezicht” genoemd in Jesaja 37:14 (2 Kon. 19:14) waar gezegd wordt, dat de brief, dien Hizkia voor het aangezicht des Heeren uitspreidt, afkomstig is van den bitteren vijand Gods Sanherib, die het op Juda's ondergang gemunt heeft — en dat dit uitspreiden voor den Heere niet eerst hierin zijn grond heeft, dat deze brief gericht is tegen Hizkia en het volk, maar daarin, dat Sanherib aantast de eer en majesteit des Heeren (vs 17): „Neig, Heere! uw oor en hoor! open, Heere! uw oog en zie! en hoor al de woorden van Sanherib, die hij gezonden heeft om den levenden God te hoonen!”

Past nu een dergelijke daad in de situatie waarin broeder

en den Heere dan verder maar danken voor de zul- vering van zijn kerk, waar hijzelf als instrument mocht dienen. Ik bid niet mee, en dat is het nu juist, wat de moeite waard is. Geen a-b-c-d-gegochel. K. S.

Theologische Hoogeschool

Door wijlen den heer Jan van Dijk te Hasselt, over- leden 5 April 1948, weduwnaar van Mevr. J. Galen- kamp, is aan de Theologische Hoogeschool een bedrag van / 500.— gelegateerd.

Met groote dankbaarheid maken wij hiervan melding.

Namens het Bestuur der Stichting Opleiding,

C. LETTINGA, Penningmeester.

Groningen, 11 Oct. 1948.

Bos zich bevindt? Ieder oordeelt. Broeder Bos had bedoeld Reformatie-nummer moeten leggen niet voor het aange- zicht des Heeren, doch naast de Heilige Schrift, om te zien, of het geschrevene in „De Reform- atie” overeenstemde met het Woord van God;

e. dat de zakelijke discussie niet bevorderd wordt door de vermelding van persoonlijke belevingen: broeder Bos voelde zich innerlijk diep gekwetst, en zoo zwaar gewond, dat de lust tot spreken hem verging, hij was eerst van plan, met geen woord te antwoorden. Ik neem dat dadelijk aan, al had ik natuurlijk veel liever gezien, dat hij niet alleen zich de vraag gesteld had: „ben ik wel op den goeden weg?” maar die vraag ook ontkenkend beantwoord had, en zich had gehouden aan het eenmaal ook door hem aanvaarde Synodebesluit. Maar wat doet een dergelijke mededeeling nu ter zake? Ging het tegen broeder Bos persoonlijk? Of ging het tegen zijn voornemen, zijn oproep, de door hem ondernomen actie? Had „het geschild”, waarvan broeder Bos spreekt, het „trommelvuur”, de bedoeling, hem persoonlijk te tref- fen, hem neer te halen, te krenken of pijn te doen? Wie heeft daaraan gedacht? Ik niet. En gaven andere broeders oorzaak, dit wel van hen te denken? Ging het ons niet, gelijk broeder Bos in zijn „gemeenschappelijke schuldbe- lijdenis” schrijft, om Christus en Zijn duurgekochte Kerk? Ik meen, dat broeder Bos de critiek, op zijn handelingen uitgebracht, te veel op eigen persoon betrokken heeft.

Dat dit inderdaad het geval is, blijkt uit de woorden, die broeder Bos op de zooeven geciteerde volgen laat: „Ik voel me thans in de noodzakelijkheid verkeeren, iets mee te deelen, wat ik graag verzwegen had. Bij den Redacteur van „De Reformatie” heb ik ernstig geprotes- teerd tegen wat Prof. Deddens schreef: „Zelden heeft een pers-artikel mij zoo diep teleurgesteld. Het geldt hier, immers de verklaring van een broeder, die..... het thema „onverwijde vrijmaking” inwisselt voor „hereeniging” in welken weg dan ook”. In plaats van dat er een broeder- lijke en loyale terugnemingsvolgde van deze uitspraak, die ik — helaas — lasterlijk moet noemen, komt Prof. Schilder met een hoofdartikel, welks titel reeds voldoende zegt, n.l.: „De komende aanval op de vrijmaking als acte van trouw”.

Tot zoover broeder Bos.

Prof. Schilder heeft mij meegedeeld, zulk een schrijven van broeder Bos ontvangen te hebben. En tevens, dat hij er niet aan dacht, de gecrimineerde uitspraak „terug te nemen” (kan dat in zulk geval iemand anders dan de schrijver doen?) aangegeven hij het geheel met mijn zienswijze eens was.

Daar broeder Bos mij persoonlijk niet schreef, weet ik niet, of hij bezwaar heeft tegen de geheele uitspraak of tegen een deel daarvan en, in dat geval, tegen welk deel. Moelijk kan hij kwalijk nemen, dat ik me diep teleurgesteld gevoelde. Dat hij het thema „onverwijde vrij- making” inwisselde voor „hereeniging” is apert uit de feiten, en behoeft dunkt me geen nader betoog: anderen hebben, buiten mij, hetzelfde gezegd, en het gaat toch niet aan, dit als „laster” te brandmerken; mocht broeder Bos bovendien over dit punt nog nader willen discussieeren, ik ben geheel tot zijn dienst.

Ik vermoed dus, dat broeder Bos op 't oog heeft de uitdrukking: in welken weg dan ook. Maar hoe deze woorden ooit uitgelegd kunnen worden „laster- lijk” te zijn, is mij een raadsel.

Immers, wat is laster? Volgens het eenparig getuigenis van taalkundigen en theologen is laster de leugenachtige bewering, waardoor de eer van den naaste met opzet ge- schonden wordt. Als broeder Bos de gewraakte uitdruk- king „lasterlijk” noemt, ligt daarin ten opzichte van mij drieërlei:

a. ik heb een leugenachtige voorstelling van zaken ge- geven;

b. ik heb de eer van broeder Bos geschonden;

c. ik heb dit laatste met opzet gedaan.

Laat me, voor het gemak en de duidelijkheid, van achteren af beginnen. Alleen: over punt c. spreek ik niet.

Wat achter b. vermeld wordt, is voor mij een nader bewijs, dat broeder Bos de dingen veel te veel een per- soonlijk cachet geeft. Heb ik de eer van broeder Bos geschonden?

Broeder Bos kan zeggen, dat hij er niet aan denkt, de hereeniging te zoeken in welken weg dan ook; hij kan zeggen, dat ik het niet bij 't rechte eind had, of dat mijn opmerking onjuist was — maar om hier van laster te spreken, een schenden van de eer van een broeder, en dan nog wel met opzet, zo iets gaat, dunkt me, toch ver over de schreef. Voor mijn beest is de qualificatie „lasterlijk” in dit verband iets, dat dicht ligt bij de persoonlijke ge- irriteerdheid, waarover broeder Bos ons allen schuldbe- lijdenis wilde laten doen.

Ten slotte: heb ik een leugenachtige voorstelling van zaken gegeven, toen ik schreef: in welken weg dan ook?

Maar kan men dan niet meer lezen?

Wat betekent dat: in welken weg dan ook?

Wil dat zeggen: hereeniging zoeken tot elken prijs? Beduidt dat: tot hereeniging willen komen onder welke voorwaarden dan ook?

Welneen. Niets daarvan.

Ik wist heel goed, wat ik neerschreef.

En ik sta er voor, ook vandaag, en wel ten volle.

Ik had het over den weg, die tot hereeniging even- tueel zou kunnen leiden.

Dat is: wat is het pad, waarlangs men tot hereeniging wil geraken, en wel- ke stappen zet men daarop?

Nu zijn daarvoor verschillende wegen aan te wijzen. Een bepaalde weg is door onze Synode ingeslagen. Broeder Bos wil dien weg niet op.

Een tweede weg is: ik heb gezien, dat de Synode-weg tot hiertoe niet het resultaat gehad heeft, dat ik wenschte, nu sla ik een anderen weg voor, en maak dit bekend aan mijn kerkeraad, met verzoek om het door te geven, indien deze er mee accoord gaat, aan de meerdere ver- gaderingen. Broeder Bos ging ook dien weg niet op.

Dan is er nog een derde weg: dat ik de Synode-uit- spraak en op dat punt de Synode negeer, en opzij schuif, en de kerken negeer en opzij schuif, die dit besluit aan- vaarden, en tegen die alle in, op eigen houtje een actie ga ontketenen, die precies beoogt wat de Synode heeft willen vermijden. Dien weg ging broeder Bos. Dat is wel de minste weg om tot hereeniging te komen.

En als ik nu neerschreef: in welken weg dan ook, heb ik dan leugenachtig gesproken? En om broeder Bos te krenken? En dat met opzet? Ik denk hier aan Galaten 4:16: „Zoodat ik uw vijand geworden ben met u de waar- heid te zeggen?” Prof. Greidanus schrijft daarover in „K.V.” o.a.: „Als gij Galaten (zegt de Apostel Paulus) dus meent, dat ik uw vijand geworden ben, die ontstemd op u ben, en wiens doen u pijnlijk aandoet, waarin kan dat zijn oorzaak anders hebben, dan in mijn spreken van de waarheid? Mijn waarheidspreken zelf dus voelt ge als een vijandig handelen? De apostel constateert niet; althans vermoedelijk niet. Hij vraagt slechts. Om alzoo aan de Galaten de oogen te openen voor de werkelijkheid. De verandering ligt niet bij hem, maar bij hen. Zij kunnen de waarheid niet meer verdragen. Die doet hun nu onaan- genaam aan. En alzoo schijnt de apostel hun toe, als een vijand tegen hen op te treden, en vertoond op hen te zijn; omdat zij zeiven anders van denken en gevoelen geworden zijn tegenover de waarheid”.

Nu, broeder Bos verkeert niet in de positie van de Galaten, en ik treed niet in de plaats van den apostel Paulus. Maar als iemand ten ongunste veranderd is, ver- andert in denken en gevoelen, en een ander houdt hem de waarheid voor, laat dan de eerste niet ontstemd wor- den, en in dengene, die alleen maar begeert hem terug te leiden op den rechten weg, een „echthros” zien, een per- soonlijken tegenstander, die hem krenkt of krenken wil in zijn eer en goeden naam.

Bovendien, als broeder Bos, gelijk hij gedaan heeft, zegt, dat de hereeniging gebod des Heeren is; als van die hereeniging moet gelden: God wil 't, hic et nunc! (hier en nu) mag iemand dan weigeren, den eenigen weg te gaan, dien hij nog open ziet? Ook al keuren anderen dien weg nog zoo zeer af? Maar mag hij dan tot die anderen die hem daarvan afmanen, zeggende: dit is wel de minste weg, ten antwoord geven: U spreekt lasterlijk van mij?

Een uiteenzetting als hierboven gegeven, moest niet kunnen voorkomen. Moeite en tijd zijn beter te gebruiken, dan onbedachtzaam te spreken en den ander te nopen, het gesprokene te weerleggen.

Vraag ik, of broeder Bos zijn beschuldiging intrekt? Om zijnen wil zou ik het gaarne zien. Maar ik dring er niet op aan: den indruk van persoonlijke gekrentheid zou ik volstrekt willen weren; het gaat niet om broeder Bos of mij, maar om Christus en Zijn recht.

Van de actie van br. Bos zie ik komen geen goeds, maar wel veel kwaads. De redenen zijn broeder Bos voorge- houden.

Br. A. Janse schreef pas: „Zoo gaat thans ook ons hart uit naar de broeders, die den HEERE vreezen in de gebonden Gereformeerde kerken, maar wij achten dat wij deze broeders een kwaden dienst zouden doen door contact op te nemen, samenspreking te houden, gemeen- schap te oefenen met hun kerkelijke samenleving en met hun Synode. De Heere heeft ons vrijgemaakt doordat zij ons uitwierpen. De Heere wil nu van ons, dat wij Zijn werk van onze vrijmaking niet ongedaan maken, ge- dreven door een valsche eenheidszucht. Want we mogen er verzekerd van zijn, dat wij alzoo, onze armen uitstrek- kende naar onze broeders, meteen contact zoeken met een machtige strooming, die Gods Woord tegenstond en reformatie deformatie noemde en die voor het eenheids- streven van de wereld niet bestand zal blijken te zijn. Zie de Synode van Eindhoven..... De veiligste weg voor onze kerken zal wel zijn: alle samenspreking met de de- putaten van de gebonden kerken te beëindigen”.

Niet ongedaan maken 's Heeren werk van onze vrij- making.

Ik begin hoe langer hoe meer te gevoelen voor het standpunt van Breda.

P. D.

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

Vrije kiesverenigingen

De Landelijke Contactraad van het voorloopig verband van Vrije Kiesverenigingen publiceert de navolgende ver- klaring inzake zijn zelfstandig optreden in de politiek:

1. De reformatorische ontwikkeling van het gerefor- meerde leven (welke als vrucht van vernieuwende wer- king des Heiligen Geestes de laatste decennia onder ons tot een verblijdende activiteit in het kerkelijke, staatkun- dige, maatschappelijke, ja geheele leven stimuleerde) werd door de verharding in deformatorische verstarring (welke in de Geref. Kerken in 1942 en volgende jaren leidde tot boven-Schriftuurlijke bindingen aan on-Schrit- tuurlijke leer- en tuchtbesluiten) ernstig bedreigd, doch

In de vrijmaking der Kerk van tyrannieke hiërarchie, door den HEERE genadiglijk voortgeleid. Wij brengen den HEERE ootmoedig dank en lof voor de genade, dat Hij in de deformatie, aan welke wij mede schuldig staan, doordat wij niet eer en meer aan Zijn Woord ons onderwerpen, ons niet heeft verlaten, maar opgezocht, om ons tot vernieuwen terugkeer tot dat Woord te verwaardigen.

2. Deze vrijmaking der Kerk bracht ons in een veelomvattend conflict met hen, die ons, wegens onze weigering van de binding aan hun on-Schriftuurlijke leer- en tuchtbesluiten, gevonnist hebben „als menschen, die de Kerk van Christus wilden scheuren en valsche leer invoerden, welke vonnissen, nasprekend hetgeen in het Avondmaalsformulier wordt gezegd en zich grondend op wat in de K.O. (artt. 79 en 80) daaromtrent staat geschreven, volgens den letterlijken tekst inhouden, dat de gevonnisten, zoolang zij in zulke zonden blijven, geen deel in het rijk Gods hebben; waaruit voortvloeit, dat zij in allen arbeid van het koninkrijk Gods als mede-arbeiders zijn uitgesloten” (zoals uitspraak 5 van „Het Congres van Gereformeerden” op 30 Maart—1 April 1948 te Amersfoort bijeen, het formuleerde).

3. Na de vrijmaking der Kerk werd dit conflict ook ethisch van aard, ten eerste, „doordat de synodocratische Gereformeerden, teneinde de samenwerking in het niet-institutioneel-kerkelijke te bewaren, enerzijds in woord en geschrift — tegenover ons — „betoogen, dat de bedoeling van hun vonnissen niet is de genoemde uitsluiting uit het rijk Gods, maar aan den anderen kant tegelijkertijd weigeren hun vonnissen, die in strijd zijn met hun bevoordeelde bedoelingen, terug te nemen” (zoals uitspraak 6 van „Het Congres van Gereformeerden” te Amersfoort zegt); en in de tweede plaats, doordat zij heden tegenover „bezwaarden” in hun midden marchandeeren met de herhaaldelijk bezworen Goddelijke waarheden hunner leerbesluiten en de daaraan toch aanvankelijk verbonden dwangmaatregelen.

4. De reformatorische ontwikkeling van het gereformeerde leven, als vrucht van verlichtende leiding des Heiligen Geestes in alle waarheid, heeft ons leeren zien, dat het synodocratische geheel van denkbeelden, wat het politieke betreft neergelegd in het A.R. beginselprogramma, is samengesteld uit bepaalde theologisch-wetenschappelijke gedachtencomplexen, welke zich wezenlijk van Schrift en Belijdenis verwijderen, zoals, de gedachtenreeksen omtrent de verkiesing, het verbond, de belofte, de doop, de Kerk, de Kerkregering, de kerkelijke tucht, de functie van de Belijdenis der Kerk in het leven der geloovigen, de plaats van de Kerk in de samenleving, „de algemeene openbaring”, „de natuurlijke godskennis”, „de gemeene gratie”, de verhouding van de overheid tot de wet Gods, de „sovereiniteit in eigen kring”, „de eeuwige beginselen”, de taak der overheid ten aanzien van de bevordering van het rijk Gods (art. 36 Ned. Gel.) en met betrekking tot het geheele publieke leven. Met dat gansche complex als achtergrond en oorzaak van het bovengenoemde kerkelijke en ethische conflict zijn wij door de vrijmaking der Kerk in botsing gekomen.

5. Toen sommigen onder ons (soms in weerwil van de overtuiging, dat er door de valsche tucht met de boven aangewezen deformatie leercomplexen als achtergrond, ten principale een kloof zonder brug was ontstaan, maar in de hoop toch een bespreking van de voorwaarden en grondslagen der samenwerking in de christelijke organisaties op gang te kunnen brengen) hier en daar, zoals te Berkel en Rodenrijs, Rotterdam-Delfshaven, Groningen, Den Haag, Middelstum, Sappemeer, Houwerzijl, hetzij de gevolgen van de gevde vonnissen, hetzij het ethisch conflict, hetzij een gedeelte van het politieke gedachtencomplex, of ook dat alles samen, onder de aandacht van de synodocratische leden en besturen der A.R. Kievereenigingen wilden brengen, is slag op keer gebleken, dat deze, getrouwd aan het parool van hun „leider” Schouten, elke serieuze bespreking en behandeling daarvan uiteindelijk ten eenenmale onmogelijk gemaakt hebben.

6. Bovendien is de weigering, de voorwaarden en grondslagen der samenwerking in christelijke organisaties in bespreking te nemen en te geven, geen plaatselijk incident gebleken, daar bij de behandeling van het conflict in de A.R. Kievereeniging te Berkel en Rodenrijs het CENTRAAL COMITÉ VAN ANTI-REVOLUTIONNAIRE KIEVEREENIGINGEN het ethisch conflict met opzet buiten bespreking heeft gehouden, zoodat daarmee de partijleiding toen reeds voor heel de partij de fatale weigering heeft openbaar gemaakt.

Bewijzen daartoe geeft de brochure „Partij-orde of Heilige orde”¹⁾, waarin officiële stukken en besluiten zijn opgenomen.

7. Wij achten toen onze zaak, wat de A.R. partij betreft, beslist en hebben daarom niet gearzeld tot zelfstandige politieke formatie over te gaan. Daar wij getrouwd wilden blijven aan het Woord en de Belijdenis inzake de voorwaarden en grondslagen der christelijke samenwerking, werden wij geïsoleerd door en van hen, die over de volle breedte van hun leven bleken en blijken te volharden in de deformatie, maar ook tegelijkertijd in de ruimte gezet, om onze politieke roeping overeenkomstig den eisch des HEEREN te volbrengen.

„Het Congres van Gereformeerden” wettigt zelfstandige politieke formatie in uitspraak 8, waar het heet: „Op meerdere plaatsen noopten deze moeilijkheden sommigen hunner reeds tot zelfstandige politieke formatie over te gaan”; terwijl uitspraak 11 praktisch ook toekomstige zelfstandige politieke organisaties niet in den weg wil staan, door er op te wijzen, dat „de leden van de Gereformeerde Kerken, die nog in de A.R. Partij georganiseerd zijn”, geroepen zijn in de plaatselijke kievereeniging „de bovengenoemde zaken onmiddellijk aan de orde te stellen”, ongeacht „het optreden van Congres en Werkcomité”.

8. Van overtuiging zijnde, dat de situatie, waarin wij verkeerden, volkomen duidelijk is, achten wij een samenspreking met het Centraal Comité van Antirevolutionnaire Kievereenigingen, als door „Het Congres van Gereformeerden” op 30 Maart—1 April te Amersfoort bijeen” wordt bedoeld, overbodig. Mede geleid op de benauwende

verlegenheid van velen onzer, bij de jongste verkiezingen gebleken, is het uitkomen met een eigen getuigenis dringend geboden.

9. Want wij gelooven, dat in de vrijmaking der Kerk de HEERE ons den terugkeer tot het Woord en de Belijdenis heeft geschonken, om ook in het staatkundige leven van ons volk met Zijn Woord en de Belijdenis der Kerk als een EIGEN GETUIGENIS uit te komen. In de overtuiging, dat onze politieke vrijmaking ook een zaak van voortgaande reformatie van het geheele leven is, willen wij ons daarom niet langer binden aan de theologisch-wetenschappelijke gedachtencomplexen, onder 4 genoemd, noch aan het A.R. beginselprogramma. Ons ook in de politiek gebonden wetend aan onze GANSCHER BELIDENIS („De Drie Formulieren van Eenigheid”), daar wij ons bij onze openbare belijdenis des geloofs voor heel ons leven aan de belijdenis der Kerk verbonden hebben, willen wij, alleen op dien grondslag staande, als Evangeliebelijders het Woord Gods uitdragen in het midden van ons volksleven, waarin het humanisme van allerlei schakeering den boventoon voert.

10. Ons bedoelen is niet een vast program voor jaren te ontwerpen, wat weer tot „principiële” verstarung leiden zou, maar wij willen in de concrete situaties van den dag, in welke de HEERE ons brengt, het antwoord uit Gods Woord zoeken voor onze levenshouding inzake de zoogenaamde actuele vragen, gelijk die er vandaag zijn, bijv. met betrekking tot het internationale (zoals de verhouding tot de Vereenigde Naties, een Westeuropesche blok, het Communisme, het Amerikanisme), tot Nederlandsch Oost-Indië, tot het maatschappelijke (zoals de organisatie van het bedrijfsleven). Op deze wijze hopen wij de goede vrucht van den arbeid onzer geloovige vaders en voortrekkers, uit Gods genade gerijpt, en met name de Schriftuurlijke winst, welke Hij ons in de reformatorische worsteling en ontwikkeling der laatste decennia heeft geschonken, te verdisconteren.

11. Teneinde zoo onze roeping te vervullen, willen we komen tot een organisatorisch verband, mede als eisch van de huidige staatkundige constellatie, opdat wij ook door middel van afgevaardigden een eigen getuigenis doen hooren ter plaatse, waar dat behoort, in Raden, Staten en Kamers. Of de HEERE ons daartoe tijd en ruimte zal schenken, staat in Zijn vrijmacht.

12. Wij roepen dan ook allen, die in Kerk en politiek van boven-Schriftuurlijke bindingen en van on-Schriftuurlijke ideologieën zich met ons hebben vrijgemaakt en willen vrijmaken, op, om zich bij ons aan te sluiten. Laat ons den van God ons gegeven tijd niet misbruiken, door af te wachten, of door onderhandelen met hen, die zich van hun deformatie leer- en tucht-complexen toch niet willen vrijmaken (gelijk zij tot heden hardnekkig bezwezen hebben), en alzo niet tot onze positieve roeping in te gaan. Laten wij, nu de tijd voorts kort is, in deze laatste ure als één man staan, trouw aan het Woord van onzen God en aan de Belijdenis der Kerk, opdat wij het getuigenis mogen volgeindigen; het getuigenis, dat onder ons volk de beslissingen vóór of tegen den Christus openbaar maakt en dat dienstbaar is aan Zijn wederkomst op de wolken. Wiens komst ook onze politieke verlossing, ja al ons heil, volmaakt.

DE LANDELIJKE CONTACTRAAD

Ds F. A. DEN BOEFT te Groningen, 1e Voorz.
Ds JOH. FRANCKE te Rotterdam-W., 2de Voorz.
D. C. HAAK te Berkel (Z.-H.), Secretaris.
G. VINK te Rotterdam-Z., Penningmeester en Administrateur van het Contact-organ „ONS POLITEUMA”.
K. WIERENGA te Groningen.

De Landelijke Contactraad (Secretaris: D. C. Haak te Berkel, Z.-H.) zal gaarne contact opnemen met politieke verenigingen, comité's en ook met particulieren, die met bovenstaande verklaring instemmen.

Hij geeft een maandblad uit „ONS POLITEUMA”, het orgaan van den Contactraad. Abonnementsprijs f2.50 per jaar.

Manifest

Volgend manifest is uitgegaan:

Aan de Leden der Geref. Kerken (onderh. art. 31 K.O.) in de Gemeente 's-Gravenhage.

Manifest

Op 2 Juni 1948 is alhier de Geref. Nationale Kiesvereniging „Schrift en Belijdenis” opgericht. Deze kiesvereniging staat op den grondslag van Gods Woord en de belijdenis (vervat in de drie formulieren van Eenigheid) en heeft als doel de bevordering van de kennis der Schriftuurlijke waarheid voor en de invloed van die waarheid op het staatkundig leven.

Onderstaande personen zijn tot deze kiesvereniging toegetreden omdat zij begeeren het ambt, waarmede God hen uit genade heeft bekleed (mede-arbeider van God in Zijn Koninkrijk) in afhankelijkheid van hun Lastgever te aanvaarden en uit te oefenen. Zij hebben van hun ambtelijke positie kennis genomen, zoals dit in de Heilige Schrift wordt uitgedrukt en zij verstaan die waardigheid alleen te bezitten omdat Christus hen leden van Zijn Kerk, d.w.z. burgers van het Koninkrijk der hemelen heeft gemaakt. (Zie Phil. 3:20). Gode dankbaar voor die rijke gunst willen zij nu ook in het staatkundige leven door hun aan Gods Openbaring gehoorzamen arbeid de wederkomst van Christus helpen voorbereiden. De Schrift nasprekende, dat hun plaats en roeping in de Kerk geheel hun leven en al hun handelen moet beheerschen om de eenvoudige reden, dat daarmede hun houding tegenover God is bepaald, kunnen zij ter bevordering van de komst van het Koninkrijk Gods alleen eendrachtig samenwerken met hen, die de eenig ware gemeenschap onderhouden. Immers beteekent volgens Schrift en Belijdenis het sluiten buiten de Kerk-gemeenschap het ontnemen van het burgerschapsrecht in het Koninkrijk der Hemelen, zoals in het gewone burgerlijke leven het ontnemen of niet-verleenen van het burgerschapsrecht ten gevolge heeft het niet mogen uitoefenen van de daaraan verbonden rechten. Vóór zij kunnen arbeiden in het Koninkrijk Gods in gemeenschap met hen, die zich daartoe aanmelden, zal eerst dat burgerschap door

het oefenen van kerkelijke gemeenschap moeten erkend zijn.

Zij roepen U op tot mede-arbeiden, opdat wij allen getrouwd in onze roeping mogen zijn en mede door onzen arbeid Christus het Koninkrijk aan God den Vader kan overgeven.

De Geref. Nationale Kiesvereniging „Schrift en Belijdenis” te 's-Gravenhage.

's-Gravenhage, 21 September 1948.

VITRINGA

UIT DE HISTORIE

over nut, noodzakelijkheid, gezag van Synoden VI

9. Wat moet nu de conclusie zijn? Vaartwel, Synoden? Weg er mee?

Neen, zegt Vitringa, dat zou ik niet willen en zoo bedoel ik het niet. Maar als men ter zijde stelt haar volstrekte noodzakelijkheid, dan raden toch het recht, de rede en de billijkheid haar beperkte noodzakelijkheid aan bij kerken, die onderling door uitwendige verbondenheid verenigd zijn. In 't algemeen bevelen wijze Christelijke wetten haar nuttigheid aan.

Immers in de eerste plaats bezitten de kerken van één volk, van één koninkrijk, van één gebied, die door 't aannemen van één en dezelfde geloofsbelijdenis gekomen zijn onder denzelfden regel van den godsdienst, zoodra het uitwendige verbond aangegaan en van staatswege bevestigd is, van dien tijd af die geloofsbelijdenis als zeker algemeen goed. Met het oog op dat algemeene goed staat het aan iedere kerk afzonderlijk zonder toestemming der andere kerken niet vrij, iets te bepalen of vast te stellen.

Daarom gebieden recht en rede, dat in moeilijke kwesties de broeders geraadpleegd worden, en dat om hen te kunnen raadplegen, de broeders bij elkaar geroepen worden om door hun beraadslagingen in de gemeene zaak te voorzien.

Zoolang de kerken in dat verbond begrepen zijn, is het ieders plicht, zoolang de storm woedt, de hand aan 't werk te slaan om toe te zien, dat het algemeen belang geen schade lijdt.

Indien er nu menschen of vergaderingen zijn, die deze gemeenschap willen opzeggen, dan staat zulks vrij; ofschoon het niet netjes (betamelijk of eervol) is, als geen zaak van groot gewicht hen daartoe beweegt. Maar stel nu eens, dat er zeer veel kerken worden gevonden die door geen enkel band van uitwendige vereniging onderling verbonden waren, maar toch dezelfde belijdenis des geloofs, denzelfden eredienst, dezelfde of nagenoeg dezelfde orde inzake den heiligen dienst hadden, dan zou niemand de inwendige en geestelijke gemeenschap tusschen deze kerken kunnen loochenen, welke is de ware gemeenschap van Christus' Rijk. Maar dan zouden zonder twijfel ook de billijkheid, de liefde en de wijze wetten gebieden om in het beslissen van geloofszaken van groot gewicht waarover geen zekerheid bestaat (zoo iets gaat toch allen aan) niet te verzuimen het inwinnen der meeningen van de andere kerken en van hun leeraren en ouderlingen. Aangezien er toch meer kracht en wijsheid gelegen is in den raad van meerdere leeraren en wijze mannen, en de voorbarigheid van het private oordeel aan de inwendige en geestelijke verbondenheid schade zou kunnen toebrengen.

Tot de wenschelijke en begeerlijke Christelijke goederen, zoo betoogt Vitringa even verder, behoort de eenheid der kerk. En op welke andere manier zou er voor die eenheid beter gezorgd kunnen worden dan door Synoden?

Er zijn immers vier mogelijkheden:

1e. of men stelt een of andere opperste rechtbank voor geloofszaken in, waarbij alle Christenen tot erkenning van het bindend gezag van dit tribunaal verplicht zijn. Dit is een uitvinding van de Roomsche politiek, met de vrijheid der kerken in scherp contrast;

2e. of de geloofsgeschillen worden beslecht door den Christelijken Vorst of de Christelijke Magistraat. Zoo moet het volgens de leerstellingen van Erasmus of Hobbes. Maar de vrome Christelijke Magistraten begripen zelf wel, dat zoodanig recht hun niet toekomt, en dat het niet bestaanbaar is met den aard van een Christelijke gemeenschap;

3e. of Synoden moeten samengeroepen worden, waar ervaren leeraren der kerk den zin der Heilige Schriften inzake 't geloof openleggen en verklaren;

4e. of alle godsdienstige geschillen moeten onbeslist en op hun beloop gelaten worden.

Dat laatste is beter, zegt iemand, want zoo wordt scheuring voorkomen.

P. D.

Indrukken van de Generale Synode I

Opzet van deze reeks.

Naar gewoonte van vele jaren willen we ook thans van de zittingen der synode enkele indrukken geven. „Indrukken”, meer niet. „Enkele” indrukken, want aan systeem is al evenmin te denken als aan volledigheid. Wat hier niet ter sprake komt, krijgt toch wel een beurt in het persverslag. Als ik in deze indrukken soms een bepaald onderwerp wel, en een ander niet ter sprake breng, zoek niemand daar een bewijs van meerdere of mindere belangstelling in. Soms wordt men gebonden

1) Verkrijgbaar bij den Secretaris van den Landelijken Contactraad, D. C. Haak te Berkel (Z.-H.). Prijs f1.50.